

המשפחה כמערכת

Family System

לקראת תואר ראשון

סמסטר ב' תשפ"ב

מס' קורס 1110.2129.01

מועד הקורס: יום ד' 12:00-14:00

ד"ר מירב שמיר דרדיקמן

דואר אלקטרוני: merav.shamir@gmail.com

משרד: חדר 234

שעת קבלה: בתיאום מראש.

תיאור הקורס

הקורס יעסוק בהבנה בסיסית של המערכת המשפחתית והאינטראקציות שבה. יילמדו בקורס מושגי יסוד כמו גם תפקידים ותהליכים במשפחה בכללם – מעגל חיי המשפחה, זוגיות, הורות ויחסי ילדים-הורים, גבולות, משולשים, תקשורת, דיפרנציאציה של העצמי והעברה בין דורית, והערכת תפקוד המשפחה באמצעות מודל הסירקומפלקס ועל-ידי ג'ינגרס.

מטרות הקורס:

1. הבנת תפקידים בסיסיים של המשפחה.
2. זיהוי תופעות שונות בדינאמיקה של המשפחה.
3. מפגש עם גישות המסבירות את תפקודה של המערכת המשפחתית, כל אחת בעזרת מושגיה השונים.
4. פיתוח תובנה ביחס למהותה של ראייה מערכתית וההבדל בינה ובין ראייה פרטנית.

חובות הקורס:

- נוכחות בהרצאות וקריאה שוטפת.
- עבודה מסכמת (100% מהציון). * הצגת מקרה בכיתה תזכה את המציג. בבנוס של 7 נקודות על העבודה המסכמת.

*****תכנית הקורס ומטלותיו במהלך הסמסטר כפופים לשינויים במידת הצורך*****

תוכן הקורס: (קריאת חובה מסומנת בכוכבית)

קריית האוניברסיטה, ת"ד 39040, רמת-אביב, תל-אביב 6997801, טל. 03 - 6409410, פקס. 03 - 6406882

Tel Aviv University, P.O.B. 39040, Ramat Aviv, Tel Aviv 6997801, Israel

Tel. 972-3-6409410, Fax. 972-3-6406882

<http://www.tau.ac.il/socialwork>

מהי משפחה, התפתחות הטיפול המשפחתי

אדר-בוניס, מ. (2007). המשפחה כתופעה היסטורית: השינויים בה, עתידה והעמדות כלפיהם.
משפחה בראיה סוציולוגית ואנתרופולוגית. האוניברסיטה הפתוחה. (עמ' 61-71).

אליצור, י', ובן דור, ע' (1998). התפתחות הטיפול המשפחתי בארץ: עבר, הווה, ואתגרים לקראת
המאה הבאה במשפחה – האגודה הישראלית לטיפול במשפחה ונישואין ולחינוך בחיי משפחה.
במשפחה, (40), 109-133.

(*)ברג-קרוס, ל' (2000). מושגי יסוד בטיפול משפחתי. אח. (פרק 1, חקר מבנה המשפחה, עמ'
15-5).

פלג, א. (2020). אימהות לסבית בישראל: סיפורים של הורות תחת חובת ההוכחה. רסלינג.

(*)Gavriel-Fried, B., Shilo, G., & Cohen, O. (2014). How do social workers
define the concept of family? *British Journal of Social Work*, 44(4),
992-1010 doi: 10.1093/bjsw/bcs176

(*)Patterson, C. J. (2013). Children of lesbian and gay parents: Psychology, law,
and policy. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 1,
27-34. doi:10.1037/2329-0382.1.S.27

הגישה המערכתית ומושגי יסוד בהבנת משפחה

(*)אליצור, א., טיאנו, ש., מוניץ, ח., נוימן, מ., (1998). הנחות היסוד של הטיפול המשפחתי. בתוך:
ח.מוניץ (עורך). פרקים נבחרים בפסיכיאטריה (עמ' 561-573). פפירוס, אוניברסיטת תל
אביב.

ברגמן, ז. וכהן, א. (1994) המשפחה: מסע אל עמק השווה. עם עובד. (פרק 3, שותפות ומדרג
(הירארכיה) במשפחה, 64-90).

ברג-קרוס, ל. (2010) מושגי יסוד בטיפול משפחתי. אח. (פרק 17, יחסים בין אחים, עמ' 455-474)
ברג-קרוס, ל' (2010). מושגי יסוד בטיפול משפחתי. אח. (פרק 9, רשתות ומערכות אקולוגיות, עמ',
209-233).

(*)יהב, ר. (1994). הילד נושא הסימפטום כמשמר התא המשפחתי: סקירת ספרות. חברה ורווחה,
י"ד, 313-327.

(*)מאנע, ע' ונווה, ר' (2016). מודל לטיפול מערכתי-משפחתי במשפחות בסיכון גבוה. מפגש, כ"ד
(43), 117-146.

סאטיר, ו. (1975). המשפחה המודרנית. ספריית הפועלים. (פרק 5, דפוסי תקשורת, עמ' 62-79).

Carr, A. (2016). How and Why Do Family and Systemic Therapies Work? *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 37, 37–55

(*)Minuchin, S. Nichhols, P.N., & Lee, W. (2007) *Assessing families and couples, from symptom to system*. Pearson (pp. 1-13).

(*)Ponappa, S., Bartle-Haring, S., Holowacz, E., & Ferriby, M. (2017). The family system and depressive symptoms during the college years: Triangulation, parental differential treatment, and sibling warmth as predictors. *Journal of Marital and Family Therapy*, 43(1), 145-158.

מעגל חיי משפחה

(*)דונת, א. (2010). פרו-נטליזם סדוק: נרטיבים של הולדה ואי-הולדה בישראל. *סוציולוגיה ישראלית*, יא 439-417

Carter, B., & McGoldrick, M. (1999). *The expanded family life cycle: Individual, family, and social perspectives (3rd ed.)*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.

(*)Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). Attachment orientations and emotion regulation. *Current Opinion in Psychology*, 25, 6-10.

Skowron, E. A. (2000). The role of differentiation of self in marital adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, 47(2), 229.

הגישה המבנית לטיפול במשפחה

ברג-קרס, ל' (2010). *מושגי יסוד בטיפול משפחתי*. את. (פרק 5, משולשים, עמ' 129-147).

(*)מינושין, ס. (1987). *משפחות ותראפיה משפחתית*. רשפים. (פרק 1, עמ' 11-23, פרק 3, עמ' 52-70, פרק 6, עמ' 113-124).

מינושין, ס' (1987). *קליידסקופ משפחתי*. ספריית הפועלים.

מינושין, ס', לי, ו' וסיימון, מ' (2010). *מיומנות הטיפול המשפחתי- מסעות של צמיחה ושינוי*. הוצאת ספרים אקדמית יזרעאל. (פרק 1, עמ' 19-34).

Goldenberg, I. & Goldenberg, H. (2013). *Family therapy: An overview*. Cengage Learning. (pp.273-301).

(*)Minuchin, S. Nichhols, M. & Lee, W. (2007) *Assessing families and couples, from symptom to system*. Pearson. (Ch.1, Introduction: a four-step model for assessing families and couples, pp. 1-18).

(*)Nichols, M. P. (2014). *Family therapy: concepts and methods* (10th ed.). Pearson. (Ch. 6, Structural family therapy, pp. 133-153).

הגישה הבינדורית לטיפול במשפחה

(*)ברג-קרוס, לי (2010). *מושגי יסוד בטיפול משפחתי*. אח. (פרק 4, ניתוקים, עמ' 105-127; פרק 8, השפעות רב-דוריות, עמ' 189-207).

(*)גמפל, יי (1987). היבטים על העברה בינדורית. *שיחות*, 2, (1), 27-30.

גמפל, י. (2005). *ההורים שחיים דרכי, ילדי המלחמות*. כתר. עמ' 52-67.

פלשמן, אי (2005). *מראות שבורות: שיקום הפרט ושיקום המשפחה*. מתוך: אהרון פלשמן וחנה אבנט (עורכים). *תקשורת טיפולית עם מתבגרים. לקט מאמרי יסוד* (עמ' 161-177). משרד העבודה והרווחה.

(*)קלייר, רי ולנס, עי (2011). *הדיפרנציאציה של העצמי-פיתוח היכולת למובחנות של העצמי ביחסים קרובים: תאוריה, מחקר וטיפול*. אמציה. (פרק 1, עמ' 15-58).

(*)Nichols, M. P. (2014). *Family therapy: concepts and methods* (10th ed.). Pearson. (Ch. 4, Bowen family system therapy, pp. 79-100).

הערכה ואבחון של משפחות

ג'ינוגרם

(*)McGoldrick, M., Gerson, R., & Petry, S. S. (2008). *Genograms: Assessment and intervention*. W.W Norton & Company. (Ch. 1, Genograms: mapping family systems, pp. 2-19, Ch. 2, Creating genograms, pp. 20-60).

המודל הסירקומפלקסי

טיכמן, יי, ברג, רי, הריס זיו, ד. ובלמוט, ר. (1987). הערכת משפחות-המודל הסירקומפלקסי, *שיחות*, 2, 16-24.

(*)Olson, D. H., Waldvogel, L., & Schlieff, M. (2019). *Circumplex model of marital and family systems: An update*. *Journal of Family Theory & Review*, 11(2), 199-211.